

Çep Telefonun için formda ol!

Çocuklar ve ebeveynler
için cep telefonu klavuzu

Deutsches Kinderhilfswerk'in bu broşürü, **AY YILDIZ** ile yapılan ortak çalışma sonucunda oluşturulmuştur.

Deutsches Kinderhilfswerk çocuklara, iletişim araçlarını bilinçli bir şekilde kullanmaları için destek vermeyi kendine görev edinmiştir. Çocuklar hangi iletişim araçlarının bulunduğunu ve bunlarla ne yapacaklarını bilmektedir. Deutsche Kinderhilfswerk için önemli olan, çocukların televizyon, bilgisayar, internet ya da, cep telefonu gibi farklı iletişim araçlarının avantaj ve dezavantajlarını öğrenerek, tehlikesiz ve keyifle kullanımlarını sağlamak.

AY YILDIZ Ekim 2005'de Almanya'da yaşayan Türk ve Türk kökenlilere telekomünikasyon hizmetleri sunan ilk şirket olarak start aldı. AY YILDIZ, kurulduğu ilk günden bu yana Alman-Türk toplumunun sorunlarıyla yakından ilgileniyor. Örneğin, kendisine ait geliştirdiği „El Ele“ ya da „Mein Beruf – Meine Zukunft“ projeleri ile okulda ve mesleki eğitim sürecinde genç ve yetişkin gençlere destek verdi. AY YILDIZ, yüzde yüz ana şirketi E-Plus Mobilfunk GmbH & Co KG'ye ait olup, Telefónica Deutschland-Grubu'nun içinde yer alıyor. Çocuk ve gençlerin olduğu gibi, ebeveynlerinin de medya kullanım yeteneklerini arttırmak, dijitalleşmenin getirdiği imkanlardan en iyi şekilde faydalanabilmelerini hedefliyor.

Künye

Deutsches Kinderhilfswerk e.V. – Kültür ve Medya Dairesi

Leipziger Str. 116-118 • 10117 Berlin
dkhw@dkhw.de • www.dkhw.de

Kooperasyon ortağı:

AY YILDIZ Communications GmbH
E-Plus-Straße 1 • 40472 Düsseldorf
www.ayyildiz.de • jugendschutzbeauftragter@telefonica.com
www.telefonica.de/Verantwortung

Redaksiyon: Luise Schmidt, Maria Klanke (Deutsches Kinderhilfswerk) ve Anne Sauer, Sarah Pützer (outermedia GmbH)

Çeviri: Vecdi Hakgüder

Fikir - Konsept Leo ve Lupe: Daniela Feldkamp

Çizim: Thorsten Trantow (Resimleme ve Karikatürler), Heiko Krischker, Marcus Koch (Karakter-Dizayn)

Layout: outermedia GmbH

4. Geliştirilmiş baskı Mart 2016

© 2008 Deutsches Kinderhilfswerk e.V.

Merhaba,

Biz; Leo ve Lupe'yiz. Elinizde tuttuğunuz bizim cep telefonu klavuzumuzdur. Cep telefonlarını, tabii ki Smartphone'ları çok pratik ve cool buluyoruz. Ama dikkatli olmadan yapılan kullanım, oldukça çok problem yaratabilir.

Lupe, geçen yıl Noel hediyesi olarak ilk cep telefonunun sahibi oldu. Ama, maalesef cep telefonu için oyun reklamının tuzağına düştü. Bu oyun, cep telefonunu sürekli olarak internete bağladı. Sağdece WLAN bulunan evdeyken değil, evin dışındayken de. Lupe, sadece bu oyun için para ödemekle kalmayıp, sürekli olarak internete bağlanma ücretini de kendisi ödemek zorunda kaldı. Düşündüğünden çok daha pahalıya geldi.

Kendine bir cep telefonu alırken nelere dikkat etmen gerektiğini bilmek istiyor musun? Ya da, cep telefonun var ama, sen de çok yüksek miktarda bir cep telefonu faturası mı alıp, şaşırıdın? Bir sınıf arkadaşınla, kendi cep telefonuyla senin resmini, senin müsaaden olmadan çektiği için tartıştığın oldu mu? Ya da, hiç tanımadığın biri sana acayip bir mesaj gönderdi, sen de ne gibi bir reaksiyon göstereceğini bilemedin mi?

Sana bu klavuzda, cep telefonlarının neler yapabildiklerini ve senin cep telefonunu nasıl emniyet ile, kötü sürprizlerle karşılaşmadan kullanabileceğini göstereceğiz.

Cep telefonun ile sana bol eğlenceler diyoruz...

Leo ve Lupe

Hangi cep telefonu bana daha uygun?

Önce düşün, sonra satın al!

Kendine bir cep telefonu almadan önce, cep telefonuna gerçekten ne için ihtiyacın olduğunu, ve ne yapmak istediğini iyice düşünmen gerekir. Cep telefonun ile, sadece telefon görüşmesi yapmak mı, yoksa fotoğraf çekmek ya da, müzik dinlemek mi istiyorsun? Yoldayken internette mi dolaşmak istiyorsun? Cep telefonu ile ne kadar çok şey yapmak istersen, telefon faturan da ona göre yüksek olacaktır.

Uygun işletim sistemi

Apple iOS, Android ve Co.

Smartphone'lar, aynı bilgisayarlarda olduğu gibi, sahip oldukları işletim sistemlerine göre birbirlerinden farklılık gösterirler. İşletim sistemi, cep telefonunun kullanılabilmesi için gerekli olan farklı programların bir araya gelmesiyle oluşur. Hemen hemen, bütün cep telefonu üreticilerinin kendilerine ait bir işletim sistemi mevcuttur. Üretici Apple, iPhone'ları için iOS sistemini kullanmaktadır. Çok sayıda cep telefonu üreticisi de Android sistemini kullanmaktadır. Cep telefonunun sahip olduğu işletim sistemine göre, kullanım ve ekran görüntüsü de farklılıklar taşımaktadır. Yine işletim sistemine bağlı olarak, internet tarayıcısı da farklılıklar göstermektedir.

Çok kişi, sahip oldukları bilgisayar ve cihazlara göre cep telefonlarını seçmekte-

dirler. Örneğin, Apple'in bir bilgisayarına sahip olan kişinin, cep telefonu ile çektiği resimleri bilgisayara aktarması, Android sistemine göre iOS işletim sistemine sahip bir telefonla daha kolaydır. Ancak, hangi işletim sistemi ve cep telefonu konusunda kararını vereceğinin çok fazla önemi yoktur. Çünkü bütün cep telefonları, hemen hemen aynı fonksiyonlara sahiptirler. Sadece farklı görünmektedirler! Cep telefonu modelinin yanısıra, bu cep telefonunu anlaşmalı hat ile mi, yoksa kontör yüklenilen (Prepaid) bir hatla mı kullanacağına karar vermen gerekir. Her iki yöntemin de kendilerine göre avantajları ve dezavantajları vardır.

Cep telefonu-Anlaşmalı

Dükkanında çok ucuz fiyata, son model cep telefonunu görüpte „Neredeyse bedava!“ diye düşündüğün oldu mu? Böyle bir cep

AMA, BÖYLE BİR CEP TELEFONU İLE İLETİŞİM MASRAFLARINI DAHA İYİ KONTROL EDEBİLİRSİN! KÜÇÜK ÇOCUKLAR BİLİR, CEPTE KALAN HARÇLIK DAHA „COOL“DUR.

telefonunu alabilmek için öncelikle bir anlaşma imzalamak gerekir. Bu anlaşma çerçevesinde, genellikle 2 yıl boyunca bu telefonun ücreti her ay taksitle ödenmektedir. Yani, telefon için ödenen ücret aslında daha yüksektir. Otomatik olarak, cep telefonunu da satın almayı gerektirmeyen cep telefonu anlaşmaları da vardır. Yapılan anlaşma çerçevesinde, aylık cep telefonu masrafları hesaptan otomatik olarak çekilmektedir. Böylelikle, kullanıcının başka hiç bir şeyle ilgilenmesi gerekmemektedir. Ancak kullanılan tarifeye göre masrafları kontrol altında tutmak zorlaşmaktadır. Bu nedenle çok sayıda kişi Flatrate'li tarifeleri ya da, kontörlü kartları tercih etmektedirler.

Ancak, anlaşmalar yetişkinler ile yapılabildiği için, çocuklar ve gençlere bu yol kapalıdır. Eğer böyle bir anlaşmalı cep telefonu kullanmak istiyorsan, önce ebeveynlerin ile bu konuyu görüşmen ve senin için böyle bir anlaşma yapıp yapmayacaklarını sorman gerekir.

Kontörlü (Prepaid) SIM kartı

Çok sayıda anne ve baba çocukları için Prepaid cep telefonu almaktadır. İngilizce bir kelime olan Prepaid, „Önceden

ödenmiş“ anlamına gelmektedir. Yani, bir Prepaid cep telefonu için, anlaşma ve aylık ana ödeme gerekmemektedir. Bu cep telefonu, içine yerleştirilen SIM kartı ile çalışmakta olup, belli aralıklarla yeniden bakiye yüklenmesi gerekmektedir.

Öncelikle, bakiye satın alıyorsun. Bu bakiye için sana bir yükleme kodu veriliyor. Cep telefonunun tuşları üzerinden bu yükleme kodunu giriyorsun. Bundan sonra, yüklemiş olduğun bakiye tükenene kadar arkadaşlarınla telefonlaşabilir, SMS gönderebilir ya da, yoldayken internette sörf yapabilirsin. Genellikle - 15€, 20€ ya da, 30€ gibi sabit tutarlar için yükleme kodları mevcuttur. Bu bakiye yükleme kodlarını cep telefonu hizmet sunucunun mağazalarından, köşedeki büfeden, benzincilerden ya da, süpermarketlerden temin edebilirsin. Telefonundaki bakiyenin tükenmesinden sonrada, seni arayanlar, sana ulaşabilirler. Yoldayken yanında bakiye yüklemek için para bulunmaması durumunda bu önemlidir.

Ama hangisi daha iyidir?

Anlaşmalı mı, yoksa Prepaid cep telefonu mu?

Gördüğün gibi ikisinin de avantajları olduğu gibi

dezavantajları da var. En doğrusu, anne ve babanla senin için hangisinin en doğru olduğuna birlikte karar vermandır. Böylelikle, harçlığın ile masrafların karşılanmasını nasıl katkıda bulunabileceğini ya da, anne ve babanın ilk etapta masrafları nasıl üstleneceklerine birlikte karar verebilirsiniz.

Herşey ücretsiz mi? Flatrate'ler arasında da farklar var

İster kontrollü cep telefonu olsun, isterse anlaşmalı cep telefonu. Artık, bir çok cep telefonu hizmet sunucusu, çok çeşitli tarifeler sunuyorlar. Kullanıcılar, bu tarifeleri kendi iletişim ihtiyaçlarına göre uyarılabiliyorlar. Bu tarifeler için genellikle her ay için belli bir sabit ödeme yapılıyor. Bu ödeme – ana ücret- olarak tanımlanıyor ve en iyi şartlarda iletişim masraflarını en alt seviyede tutmaya yardımcı oluyor.

Cep telefonun ile ne yapmak istediğine bağlı olarak, sana en uygun Flatrate'i seçebilirsin. Arkadaşlarınla irtibatta kalmak için internet mi kullanıyorsun? Yoksa telefon görüşmesi yapmayı ve SMS göndermeyi mi seviyorsun?

Internetflatrate

İnternet Flatrate ile, yoldayken de internete girme imkanına sahipsin. Ancak, çoğu zaman internet kullanımı 200MB, 500MB ya da, 1GB gibi belli data volümleri ile sınırlıdır. Bu volümler, (İnternet sayfaları, Videolar ve Resimler gibi) internette ne kadar dataya ulaşabileceğini belirler. Data volümü tükendiği zaman bile ücretsiz internette dolaşmaya devam edebilirsiniz, ancak bu çok daha yavaş bir süratle mümkündür.

Allnet Flatrate

Allnet Flatrate'in arkasında, Almanya'daki bütün telefon şebekeleri ile görüşme yapılabilen bir cep telefonu tarifesi saklıdır. Yani, hiç bir ekstra ücret ödemeden bu tarife ile her cep telefonunu ya da, sabit hat telefonunu arayabilirsin. Dikkat! ödeme yükümlülüğü taşıyan 0180 ya da, 0900 ile başlayan numaralı telefonlar bu hizmetin dışında kalmaktadır.

SMS-Flatrate

Cep telefonu hizmetleri sunan firmaların çoğu SMS-Flatrate imkanı da sunmaktadır. Bu imkana sahip olanlar istedikleri kadar SMS'i gönderebilirler. Ancak, artık kullanımda olan bazı App'ler sayesinde de mesaj gönderme imkanları bulunmaktadır. Bu App'ler için internet Flat sahibi olmak gerekir.

Şebeke

Şebeke, bir cep telefonu sinyalinin, bir cep telefonundan, diğer bir cihaza aktarılması için gerekli olan alt yapıdır. Gözünde şöyle canlandırabilirsiniz; bütün cep telefonlarının birbirleriyle gözle görülmeyen bir iple bağlı olduğunu düşün. Görebilsydik ortaya dev bir ağ çıkardı. İşte bu ağa şebeke denir. Almanya'da, telefon şebekelerinin işletmeciliğini yapan

Özellikle çocuklar ve ebeveynleri için de özel Flatrate'ler mevcuttur. Bu imkan sayesinde, ne kadar bakiyeye sahip olduğunuzun önemi olmadan, birbirinizi istediğiniz zaman arayabilirsiniz. Annen ve babanla birlikte cep telefonu hizmetleri sunucunuza bu konuyla ilgili soru yöneltilir!

farklı şirketler vardır. Bu şebekeler üzerinden telefonlaşılabilir, data göndermek mümkündür. Şebekelerin kullanımı, sahip olunan cep telefonu anlaşmasına ve sunulan tarifelere göre farklı şartlarla gerçekleşmektedir. Hangi tarifenin senin için iyisi olduğu, cep telefonunu ağırlıklı olarak ne için kullanacağınıla bağlantılıdır. En iyisi, annen ve babanla birlikte, senin için en iyisi hangisiyse onu seçebilirsiniz.

WLAN

Videoları seyretmek, cep telefonuna data indirmek için, yüksek ölçüde data aktarımı gerekmektedir. Ve, bu işlemler için oldukça büyük ölçüde data volümü tüketilmektedir. Onun için, bu tür işlemleri yoldayken değil, en iyisi emniyetli bir girişe sahip WLAN'ı kullanarak evdeyken yapman gerekir. WLAN kurulumunu Smartphone'una çok kolay bir şekilde yapabilirsin. WLAN'ın anlamı „Wireless Local Area Network“dür ve türkçesi „bulunulan yerde kablosuz ağ“dır. Birçok aile evde, kablosuz bağlantı yapılarak internete girilebilen WLAN kullanmaktadır. WLAN bağlantısını gerçekleştiren cihaz „Router“ olarak adlandırılır.

Yoldayken de bazen, bibliyotekler, tren istasyonları ya da, hava alanları gibi yerlerde halka açık WLAN şebekelerinin kullanımı mümkündür. Bu WLAN şebekesine, „Hot Spots“ adı verilir. Bu WLAN şebekesini kullanırken ne yaptığına, sana ait hangi bilgiyi ortaya koyduğuna dikkat etmen gerekir. Çünkü, böyle yerlerdeki WLAN ağının ne derecede emniyetli olduğunu bilemezsin.

Roaming

Yurt dışındayken telefonlaşmak ya da, internette sörf yapmak için cep telefonunu Almanya'daki cep telefonu hizmet sunucunun şebekesi üzerinden kullanmayıp, bulunduğu ülkedeki yabancı bir şebeke (Roaming-Partner diye adlandırılır) üzerinden kullanıyorsun. Bu hizmet sunucu cep telefonu şebekesini, senin yaşadığın ülkedeki hizmet sunucuna ücret karşılığında kiralamaktadır ve sahip olduğun anlaşma şartları burada geçerli değildir. Avrupa Birliği sınırları içinde, bütün hizmet sunucuları için geçerli olmak üzere, uygulanacak en yüksek fiyat sabitlenmiştir. Avrupa Birliği sınırları dışında bu fiyatlar çok yüksektir. Bu yüksek fiyatlar, hatta sen arandığında da uygulanır. Bu durumda, arandığın konuşma için de ücret ödüyorsun. Özellikle, telesekreterini dinlemen ya da, internet kullanman durumunda da çok masraf oluşacaktır. En iyisi, tatile çıkmadan önce, daha evdeyken telesekreterini kapatman ve tatildeyken sadece WLAN bulunan bir yerden internete girmen doğru olur. Her durumda, bulunduğu yabancı ülkede cep telefonun ile oradaki şebekeye bağlandığın anda sana gelen bir SMS ile uygulanan fiyatlar bildirilir. Bu SMS'iyi oku ve yurt dışındayken telefonlaşmak ya da, internet kullanmak için yeterli paraya sahip olup olmadığını düşün.

Cep telefonunu hırsızlardan böyle koruyabilirsin

Cep telefonun için gizli kod

Cep telefonunu, hep PIN-Kodu kullanarak emniyet altında tut. PIN'in anlamı, kişisel kimlik numarasıdır. Yani PIN, cep telefonunu ilk açtığında girmen gereken gizli kod numarasıdır. Bu kodu bilmeyen hiç kimse haksız olarak senin cep telefonun ile telefon görüşmesi yapamaz. Ama dikkat!: yaş günü tarihin, evinizdeki sabit telefon hattının numarası gibi kolayca tahmin edilebilecek bir kod numarasını bir hırsız da hemen bulabilir. Öyle bir sayı kombinasyonu seçki, kimse tahmin edemesin. Bu numarayı yeniden bulabileceğin emniyetli bir yere not et. Kesinlikle cep telefonuna kaydetme.

Cep telefonunu uzun bir süre kullanma-

diğın zaman ekran kilidi devreye girer. Bu ekran kilidini de bir kod numarası ya da, parmağını ekrana sürerek oluşturacağın şekil yardımıyla kaldırılabirsin. Ama bu işlemi yaparken kimsenin seni izlediğine dikkat et. Günümüzde bazı cep telefonlarında parmak izi de kilidin kaldırılması için kullanılmaktadır. Bunun için ilk önce parmak izinin kaydettirilmesi gerekmektedir. Her durum için ekran kilidini kaldırmak amacıyla sayılardan oluşan bir kod kullanmak daha faydalıdır. Böylelikle, senin haberin olmadan kimsenin cep telefonundaki resimlere bakmasını ya da, senin adına mesaj göndermesini engellemiş oluyorsun.

Cep telefonları hayat kurtarabilir (Bakıyesiz ve PIN-Kodsuz)

Acil durumlarda, cep telefonunu kullanarak polisi, itfaiyeyi ya da, cankurtaranı yardıma çağırabilirsin. Yardım telefonu 112, Avrupa'nın her ülkesinde aynen geçerlidir. Cep telefonunda kontör yüklü olmasa dahi, bu numarayı arayıp yardım isteyebilirsin. 112'yi çevirdiğin anda, sana en yakın olan ilk yardım merkezine bağlanacaksın. Acil aramalar hayat kurtarabilir. Bunun için, sakın bu numarayla oynama ya da, şaka olsun diye arama. Böyle bir arama yaparsan, oradaki görevli asıl ciddi olaylarla ilgileneceğine, senin telefonun ile zaman kaybedecektir. Bunun yanında, cep telefonun kolaylıkla tespit edilebilir. Polis, itfaiye ve cankurtarana ulaşmak için gerekli olan ilk yardım merkezi (112) telefonunun yanısına, anne ve babanın, büyük baba ve büyük annenin ya da, kardeşlerinin telefon numaraları da cep telefonunda kayıtlı olmalıdır.

Cep telefonun için gizli kimlik

Cep telefonunu kaybedersen ya da, çalınsa, derhal annen ya da baban tarafından telefonunun kilitlemesi gereklidir. Böylelikle, başkalarının senin telefonunu kullanarak sana masraf açmaları önlenir. Böyle durumlarda cep telefonun için bir kimlik olması daima faydalıdır. Böylelikle, polise cep telefonun hakkında daha iyi bilgi verebilir, belkide yeniden bulunması için yardımcı olabilirsin.

Cep telefonun için kendine bir kimlik kartı hazırla. Bu kimliğin içine cep telefonunun markasını, modelini, rengini ve en önemlisi seri numarasını (IMEI) not et. Bu numarayı, ayarlar menüsünde Genel Bilgiler başlığı altında bulabileceğin gibi, cep te-

lefonunun arka kısmında da görebilirsin. Çok özel bir yöntem olarak: cep telefonunun IMEI numarasını *#06# tuşlarına bastıktan sonra cep telefonunun ekranından okuyabilirsin.

Cep telefonum kaybolursa ne yapmalıyım? (Back-up, Yer belirleme)

Hay Allah! Cep telefonunu kaybettin ve şimdi ne yapacağını bilmiyor musun? Belki okulda masanın üzerinde unuttun. Çok sayıda Smartphone'da GPS fonksiyonu vardır. GPS'in açılımı „Global Position System“dir ve türkçesi „Uydu destekli cihaz konumu belirleme“dir. Bu sistem sayesinde, uzaydaki uyduların yardımıyla cep telefonunun şu anda nerede olduğunu belirleyebilirsin. Ancak, bu fonksiyonun önceden cep telefonunun ayarlar bölümünde aktive edilmesi gerekmektedir. Bundan sonra örneğin, Android cihazlarının Google-Hesabı ya da, iOS cihazlarının Apple-Hesabı üzerinden yerlerinin belirlenmesi mümkündür. Cep telefonunu tekrar bulamaman durumunda İngilizcede „Back-up“ diye adlandırılan ve türkçesi „Emniyet kopyası“ olan işlem senin için büyük önem taşır. Belli aralıklarla, örneğin resimlerin, iletişim bilgilerin ya da, oyun istatistiklerinin bir emniyet kopyasını alarak saklayabilir, yeni bir cep telefonuna tekrar yükleyebilirsin.

Cep telefonunun yapabildiği her şey

Cep telefonunun ile arkadaşlarıyla iletişimde kalmak için, telefonlaşmanın dışında hangi imkanların bulunduğunu ve cep telefonunun internet üzerinden daha neler yapabildiğini bundan sonraki sayfalarda öğrenebilirsin.

Telefonlaşmak

Eskiden cep telefonları sadece yoldayken telefonlaşmak için kullanılırdı. Cep telefonları sayesinde artık herkes, hemen hemen her yerde ulaşılabilir durumda. Bir randevu için gecikildiğinde, kısa bir arama yeterli oluyor. Artık, cep telefonunun sahip olduğu diğer özelliklerde telefonlaşmak kadar önem taşımaya başladı.

Tanımadığınız birinden mesaj gelirse dikkatli olun!

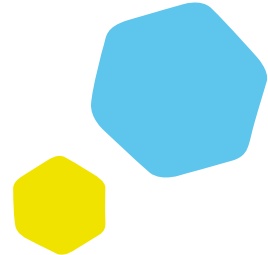
Hiç SPAM diye birşey duydun mu? İlgini uyandıracak bir içeriğe sahip sana mesaj geliyor, bu mesaja cevap vermen ya da, o kişiyi geri araman isteniyor. Bu numarayı ama tanımıyorsun. Kimin senin ile irtibata geçmek istediğini bilmiyorsun. Çok dikkatli olman gerekir. Bu gelen mesajın SPAM olması ihtimali yüksektir ve araman istenen numarayı tuşlaman sonucunda sana çok pahalıya mal olabilir. Bu tür mesajları gönderenler, genellikle seni çok pahalı olan bir aboneliğe almak istemektedirler. Böyle bir mesaja cevap vermen durumunda, hesabından para çekilmeye başlanacak ve sen istemediğin bir abonelik için para ödemek zorunda kalacaksın. Dikkatli: böyle bir duruma kesinlikle sana gelen mesaja cevap verme. Annen ve babana göster ya da, bu mesajı cep telefonundan hemen sil. Cep telefonu numarayı ya da, arkadaşlarının numaralarını tanımadığın kişilere sakın verme!

SMS yazmak

Bir cep telefonu ile mesaj da yazılabilir. Bunun için farklı yöntemler vardır. Klasik formda SMS'in açılımı „Short Messaging Service“dir ve türkçede „Kısa Mesaj Servisi“ anlamına gelir. Cep telefonu şebekesi üzerinden kısa bir mesaj, başka bir cep telefonuna gönderilmektedir.

Telefonla mı arayayım, yoksa bir mesaj mı göndereyim?

SMS'in, telefon görüşmesi yapmaktan daha ucuz olduğunu unutma ama, çok uzun içerikli SMS'in de ek masraf oluşturduğunu da bilmende fayda var. Çoğunlukla kısa yapılan bir telefon görüşmesi, uzun uzun ve parça parça gönderilen çok sayıda SMS'den daha fazla bilgi aktarabilir. Eğer çok sayıda SMS gönderiyorsan, senin için bir SMS-Flat'in daha faydalı olabileceğini düşün. (Bak: akıllı cep telefonu kullanımı).

Bir cep telefonuyla, telefonlaşmak ve mesaj göndermenin ötesinde daha çok şey yapılabilir. Bir Smartphone ile müzik dinleyebilir, fotoğraf ve kısa videolar çekebilir, internette sörf yapabilir ya da, küçük oyunlar oynayabilirsin. Cep telefonun bütün bunları yapabilir özelliktedir!

Fotoğraf ve video çekimi

Pratik olan, cep telefonu kullanıcılarının yanlarında her zaman bir de kamera bulunmasıdır. Böylelikle, çok süratli bir şekilde hatıra fotoğrafı ya da, kısa bir video çekilebilir. Ancak fotoğraf ve video çekimi cep telefonundaki hafıza kapasitesini azaltır. Tatildeyken, hafıza dolduğu için ve yeni fotoğraf çekebilmek amacıyla eskilerini silmemek için, belli aralıklarla cep telefonundaki resimleri bilgisayarına aktarman gerekir. Bazı cep telefonlarına, ek hafıza kartı takarak da kapasitesini artırabilirsin.

İnternette sörf

Smartphone'lar ile internette sörf de yapılabilir. Çok sayıda internet sitesi, sayfalarını Smartphone ekranlarından da optimal şekilde okunabilmesi için yeniden düzenlediler. Bu sayfalar sadece küçük ekranlar için yeniden uyarlanmadı, aynı zamanda normal internet sayfalarına göre yükleme zamanlarında çok kısaldı. İnternette sörf yapabilmen için, internet bağlantısına ihtiyacın var. Bu bağlantıyı, örneğin evdeyken WLAN üzerinden ya da, internet Flat'ın varsa, yoldayken cep telefonunla sağlayabilirsin (Bak: Akıllı cep telefonu kullanımı).

App'ler

En yeni App'i cep telefonuna indirdin mi? Aslında, hergün yeni çıkan bir App'i indirme imkanı var. Çünkü hergün listelere bir yenisi ekleniyor. Gerçekten neye ihtiyacın olduğu konusunda iyice düşün. Bazen, App'ler ücret ödenerek indirilebilir, cep telefonunun hafızasında büyük yer kaplayabilir. Birden fazla App paralel çalıştığında, bir çok cep telefonunun performansı düşer ve yavaş çalışmaya başlarlar. Ve dikkat!: bazı App'ler kullanılmadıkları halde, arka planda çalışmaya devam etmektedir.

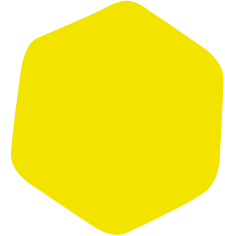

App pazarları

İşletim sistemine bağlı olarak „App“ler için farklı „Pazar Yerleri“ vardır. Bu „Pazar Yerleri“nde App'ler ücretsiz ya da, ücret karşılığında indirilmek üzere sunulmaktadır. Bu „Pazar Yerleri“nde ya da, App-Store'larda App'leri bir arada görebiliyorsun ve bunlar arasında ücretsiz olanları da seçebiliyorsun. Bu imkandan faydalanabilmen için, kendine bir hesap oluşturman gerekiyor. Bu hesapta, ücret karşılığı indireceğin App'lerin ödemelerini nasıl yapacağını belirtmen gerekiyor. Bu işlemleri en iyisi annen ve babanla birlikte yapmandır. „App-Pazar Yerleri“ için de Prepaid -Kartları satın alınabilir. Bu bağlamda, anne ve babana sana harçlık hesabı açıp açmayacaklarını da sorabilirsin. Birlikte alacağınız kararla cep telefonun için ne kadar para harcayabileceğini belirleyebilirsiniz.

App – nedir?

Muhakkak „App“i daha önce duydun. Ancak bu kelimenin arkasında gerçekten ne gizli? App, ingilizcede kullanılan „Application“, yani uygulamanın kısaltılmış şeklidir. Yani, App'ler aklına gelebilecek bir çok şey için yazılmış ek programlardır. Bazı App'ler, sana havanın nasıl olacağını gösterir. Bazı App'ler de trenin saat kaçta geleceğini ya da, Almanca bir kelimenin İngilizce karşılığını gösterir. Tabii ki, çok sayıda bilgisayar oyunu da App olarak indirilebilir. App'lerin hepsinin faydalı olduğunu söylemek güçtür. App'lerin bazıları ücretsiz, bazıları da ücret karşılığında indirilebilir. Senin için en iyi App'lerin hangileri olduğu konusunda arkadaşlarından ya da, anne veya babandan bilgi alabilirsin. Cep telefonunu belli aralıklarla App'ler konusunda kontrol et. Belki bazılarını, artık kullanmadığın için silmekte fayda vardır.

Günlük yardımcı

Günlük görevlerin yerine getirilmesi ve problemlerin çözülmesi için uygun App'ler bulunmaktadır. Bir çok cep telefonunda, örneğin çalar saat fonksiyonu vardır. Yabancı bir şehirde, yolun kaybedilmesi durumunda yardımcı olacak App'ler de bulunmaktadır. Çok farklı harita App'leri bulunmaktadır. Bu App'ler, gidilmek istenen yere, yürüyerek, bisikletle ya da trenle nasıl ulaşılabileceğini göstermektedir.

Instant Messaging

Aktüel olarak bunların içinde en yaygınları; örneğin WhatsApp, Snapchat ya da Facebook'un Messenger'idir. Bu App'ler „Instant-Messaging-Apps“ olarak adlan-

dırılır ve yaklaşık olarak türkçe anlamı „Derhal bir haber gönderme“ dir. Bu tür App'ler ile mesaj gönderebilirsin. Bu mesajlar, internet üzerinden gönderildiği için mesaj gönderip alabilmek için öncelikle WLAN ya da, mobil internet bağlantısına ihtiyaç vardır. Bu App'ler sayesinde arkadaşlarla birlikte grup oluşturulabilir. Bu grupta herkes aynı anda gönderilen mesajı okuyabilir. Instant-Messaging-App'lerin sunduğu imkanlar SMS'deki gibi sadece mesajla sınırlı değildir. Bu App'ler ile fotoğraf, video ya da, küçük sesli mesajlar gönderilebilir. Hatta internet bağlantısı üzerinden bu App'lerin yardımıyla telefonlaşmakta mümkündür. Ama dikkatli ol ve bu App'ler üzerinden şahsına ait özel bilgileri içeren mesaj gönderme. Gönderdiğin bütün resim ve videolar belli süre ara hafızada tutulmaktadır ve çoğunlukla emniyet altında değildir.

Oyun oynamak

Cep telefonu ile avucunun içinde geniş bir oyun koleksiyonu da tutuyorsun. İster kart oyunu olsun, isterse Puzzl olsun, isterse macera dolu bir oyun olsun, her zevke göre bir oyun bulmak mümkün. Oyunları App olarak App-Store'lardan indirebilirsin.

Neler ekstra ücrete tabidir?

Kulaklarınızı açın – Cep telefonuyla müzik dinleme

Cep telefonu ile müzik de dinleyebilirsiniz. Ama, müzik dinlerken de insanın hiç düşünmediği saklı masraflar ortaya çıkabilir. Çoğu müzik parçası telif haklarıyla koruma altındadır. Bunun anlamı şudur; bu müzik parçalarını cep telefonuna indiremezsin, CD'ye yakamazsın ve çoğaltamazsın. Genel olarak, belli kurallara uymak ve ücret ödemek gerekmektedir. Kendin için ve en yakınların için kopya yapabilirsin ancak bunun da şartı orijinale sahip olmandır. Bunun dışındaki herşey yasaktır, aksi takdirde sana çok pahalıya mal olabilir.

Son zamanlarda müzik için de Streaming-Hizmeti sunan şirketlerin sayısı da giderek artmaktadır. Bu hizmetler sayesinde istediğin müziği dinleyebilirsin. Tek şart hafızaya kaydetmemendir. Böyle bir hizmetten faydalanabilmen için abone olman ve her ay belli bir ücret ödemen gerekmektedir.

Hızım kesildi – Mobil internet ve data volümü

Yoldayken internete girip video seyretmek ya da, internet sayfalarında sörf yapmak isteniyorsa, bunun için mobil internet bağlantısına ihtiyaç vardır. Bu işlemleri yaparken kullanımına sunulan data volümünün çoğunu tüketiyorsun. Müzik ya da, büyük dataları cep telefonuna indirirken volümünden harcıyorsun. Böyle bir durumda çoğu cep telefonu hizmet sunucusu sana SMS göndererek belli bir ücret karşılığında ek data volümü satın almanı tavsiye ediyorlar. Bunun için gönderilen SMS'e „Evet“ diye yanıt vermek yeterli oluyor. Oluşan ek masraf cep telefonu faturasına eklenerek tarafından tahsil ediliyor. Bunun için anne ve babana gelen SMS'e cevap vermeden önce sor! Nasıl data volümü tasarruf edebileceğini de düşünmeyi ihmal etme. Komik bir yavru hayvanın videosunu WLAN olan evde seyretmek sana tasarruf sağlayacaktır.

İşlevi küçük, masrafı büyük

Cep telefonu oyunları ya da, diğer App'ler ücretsiz olarak cep telefonuna indirilebilse de, oyunu istediğin kadar oynama hakkına sahip olduğun ve başka masraf çıkmayacağı anlamına gelmez. Çok sayıda cep telefonu oyununu bedava olarak indirip, oynamaya başlayabilir, ancak oyunda bir üst kademeye yükselmek için para ödemek mecburiyetinde bırakılabilirsin. Çoğu oyunda, parlayan zırhlı giysi ya da, koruyucu kask için para ödemek gerekebilir. Çoğu zaman böyle sanal cisimlerin satın alınmasıyla, oyunu oynayan diğer kişilere göre avantaj elde edilip, bekleme zamanı kısaltılmaktadır. Bu ücretler, belki birkaç Cent olmasına karşın, ne kadar sık oyun oynarsan birikerek yüklü ücret oluşturmaktadır. Onun için dikkatli ol: Ucuz ücret, sonunda sana pahalıya gelebilir!

Abonelik nedir?

Bir kişi abone anlaşması yaptığında (Kısaca Abo), herhangi bir şey için bir kerelik değil, uzun süreli ödeme yapma yükümlülüğünü kabul ettiği anlamına gelir (Örneğin: her ay). Belki kendi evinden de biliyorsundur. Her sabah posta kutunuza günlük gazete bırakılıyorsa annen ya da, baban abone olmuş demektir. Bazı App'ler kullanım şartlarının kabulünün aboneliğin de kabulü anlamına geldiğini vurgulamaktadırlar. Böylece, App için sadece bir kerelik ödeme değil, aylık abone ücreti ödeme yükümlülüğü geliyor. Bu da harçlığın elden gitmesine neden oluyor. Bir App tarafından, kullanım şartlarını ("AGB" ya da "Genel Çalışma Şartları" olarak da adlandırılır) kabul etmen için uyarılıyorsan, hemen anne ve babana haber

ver ve onlara danış. Annen ve baban özellikle zor anlaşılır bir dille yazılan anlaşma şartlarının içinde "masraf tuzakları"ni daha kolay bulabilirler.

Tavsiye:

Masraf tuzaklarına düşmemen için, annen ve baban cep telefonu hizmet sunucuna direkt olarak başvurup, senin cep telefonun için üçüncü hizmet sunucu engellemesi kurdurabilirler. Böylelikle, yanlışlıkla oluşturduğun masrafların, üçüncü hizmet sunucuları tarafından, cep telefonu faturası kanalıyla, dolayısıyla Prepaid bakiyesinden tahsilatı artık mümkün değildir. Müşteri servislerinin özel numaralarını da engellemeye olanağına sahipsin. Çünkü, bu servis numaraları, çok sık olarak, hiç beklenmedik görüşme masrafları oluşturmaktadır.

Dikkat: Bir anlaşma ya da abonelik için onay mı vermek istiyorsun.

Önce oluşacak masrafları araştır, daha sonra anne ve babana danış. İnternette cep telefonun ile hiç bir zaman ödeme yapma. İnternette cep numaranı vermen istenirse, kesinlikle verme! İnternette sahtekar hizmet sunucularında fırsat arıyorlar. Bunlar sana, içinde bir ödeme kodu yer alan SMS gönderiyorlar ve yaptıkları uyarılarla bu kodu cep telefonunda tuşlamayı istiyorlar. Eğer bunu yaparsan, cep telefonu hesabından hergün (!) yüklü para tutarları çekilmeye başlıyor.

Bir Selsie ve neden oldukları...

“Bu benim”: Fotoğraf ve video paylaşımı

Arkadaşlarına o anda tatilde olduğuna ya da, kuaförde yaptırdığın yeni saç modelini göstermek mi istiyorsun? Bütün Smartphone’ların sahip olduğu kamerayla kolaylıkla „Selfie” diye adlandırılan kendi resmini çekebilirsin. Senin için önemli olan dakikaları, göndereceğin mesajla arkadaşlarınla paylaşabilirsin. Ancak, her moda olan şeyi yapmanın fazla bir anlamı da yok. Bir resmi sosyal medyaya yüklemeyen önce düşün. Başka kişilerin hatta yabancıların bu resmi görmelerini gerçekten istiyor musun? Şahsına özel ya da, başkalarının utanç verici olan resimlerinin internette yeri yoktur. Böyle resimleri internete bir kere yükledikten sonra, sen istesende kolay kolay bir daha silinemez. Ayrıca, eğer başkasının resmini yükleyeceksen, ilgili kişinin müstesinesini almak

zorundasın. Almanya’da bu konu, kişisel bilgilerin gizliliği kanunu ile koruma altındadır.

Instant-Messaging-App üzerinden özel resimleri gönderdiysen, bu resimler yabancılar karşı yeterli derecede koruma altında değildir. Örneğin bazı App’ler resimlerinin on saniye sonra silindiğini ve birdaha çağrılmadığını belirterek reklam yapmaktadırlar. Ancak kötü niyetli insanlar resminin ekran görüntüsünü kopyalayabilirler ve sürekli olarak saklayabilirler.

Belli aralıklarla farklı sosyal medyaları kullanıyorsan, arkada hep dijital ayak izleri bırakıyorsun. Bu ayak izleri İngilizcede „Digital Footprint” olarak adlandırılır. Bunun anlamı şudur; bir resim ya da, videoyu internete yüklediğinde, bunlar orada kalmakta, herkes tarafından hafızaya kaydedilebilmekte, çoğaltılabilmekte ve üzerinde oynanabilmektedir. Bunun için hangi resimleri internete yükleyeceğini iyi düşün.

Cyber-Mobbing – İnternette hakaret

Eğer bir kişi cep telefonu ya da, internet üzerinden aşağılanıyor veya hakarete uğruyorsa, buna Cybermobbing (Cyberbullying olarak da adlandırılır) denir. Mobbing'de olduğu gibi, Cybermobbing'de de geçerli olan: Bir kişiyle anlaşmazlık yaşamak ve tartışmak ilk etapta her zaman mobbing anlamına gelmez. Ancak, bu uzun süre devam ediyorsa Cybermobbing'den söz edilebilir. Mobbing, çok farklı şekillerde gerçekleşebilir. Cep telefonuyla yapılan mobbing'de, kişi sürekli olarak kim olduğu bilinmeyen birisi tarafından aranmakta, ancak telefonda ses vermemektedir. Hakaret, hatta tehdit içeren SMS'ler de örnek olarak verilebilir. Mobbing herkese açık olarak internette de gerçekleşebilir. Bazen dürüst olmayan yorumlar paylaşmakta, Chat'lerde çocuklarla alay edilmekte ya da, utanç verici resim ve videolar internete yüklenmektedir. Bundan farklı olarak sinsice yayılan yalan haber ve gizli konuların açıklanması da mobbing kapsamına girmektedir. Belki son zamanlarda seninle daha az zaman geçiren bir arkadaşına kızgın olabilirsin. Kızgınlığını hafifletmek için internete bazı

şeyleri paylaşmadan önce bir düşün. Birisi senin hakkında gerçek dışı şeyler yazsa, kendini nasıl hissederdin? Eğer internette hakarete uğradıysan arkadaşlarıyla, annen ve babanla ve öğretmeninle bu konu üzerine konuş. Sana ortak bir çözüm bulmak için yardımcı olabilirler.

Korku yaratan videolar

Bazen, okul bahçesinde cep telefonuyla elden ele dolaşan ve insana korku veren videolar dolaşmaktadır. Bu videolara sonuna kadar bakabilenler kendilerini „En Cesaretli“ olarak tanımlamaktadırlar. Eğer bir videodan korktuysan, annen ve babanla bu konu üzerine konuş. Korkunu almak, seni rahatlatmak için yardımcı olabilirler. En önemlisi senin de böyle videoları başkalarına göndermemendir.

Cep telefonuyla fotoğraf ve video çekimi konusunda da dikkat edilmesi gereken şudur: gizli yapılan çekimler, çekimi

yapılanın kişilik haklarını zedeleyebilir ve bu nedenle yasaktır. Gerçek ya da, oynanmış kaba kuvvet gösterisinin resim ve videosunun çekilip internete yüklenmesi, görüntülerde yer alan kişilerin onurlarını kırıcı nitelik taşıdığı için kanunlarca yasaklanmıştır ve buna rağmen yapanlar ağır cezaya çarptırılır. Bu ceza, internete yüklediğin görüntüleri sen çekmemiş olsan da uygulanır!

Kişisel Bilgilerin Korunması – Önemli bir konu

App'ler pratiktir. Ama bazı App'ler, Smartphone'undan mümkün olduğu kadar ihtiyaçları olduğundan daha fazla bilgiyi almaya çalışır. Bu nedenle kişisel bilgilerin korunması senin için de önemlidir.

App'ler özel bilgilerine ulaşmak için şöyle casusluk yapmaktadırlar:

1. App'ler bilgilerini çekerler: Bir çok App, E-Mail adresini bilmek ister ya da, telefonunun hafızasında kayıtlı olan iletişim listelerine ulaşım müsadesi isterler. Bu bilgiler örneğin reklam göndermek için kullanılmaktadır. Şahsına ve arkadaşlarına ait iletişim bilgilerini koruman gereklidir. Adın, cep telefonu numaran, adresin ya da, doğum tarihinin kimse tarafından bilinmesi gerekmemektedir. Eğer, bir App şahsına ait sorular yöneltiyorsa öncelikle dikkatli ol, annen ve babanla bu konu üzerine konuş.

2. Data kaydı / Cloud: Çok sayıda data, örneğin fotoğraf ve video, artık „Cloud“ diye adlandırılan ve türkçesi „Bulut“ olan hafızaya kaydediliyor. Böylelikle internete kaydedilmiş olup, cep telefonunda hafıza yeri kaplamıyorlar. Bilgisayar gibi başka cihazlardan da istediğin her zaman bu datalara ulaşman mümkündür. Ancak, senin dışında bu datalarına başka kimin ulaştığı konusunda bilgin olmayacaktır. Bu nedenle, bu tür hizmetleri kullanırken çok dikkatli olmak gerekir. En azından çok özel içerikli dataları buraya kaydetmemek gerekir.

3. Reklam: Çok sayıda ücretsiz App kendilerini reklamla finanse etmektedirler. Bu reklamlar, örneğin sen en sevdiğin oyunu oynarken, bir leveli tamamladığında, bir diğerine geçmeden önce ekrana yansıtmaktadır. Reklam banner'i diye adlandırılan bu görüntüyü genellikle [X] nin üstüne dokunarak kapatabilirsin. Bazen bu, bir kaç saniye bekleme gerektiği için o kadar da kolay olmayabilir. Yanlışlıkla reklam bannerine dokunulması durumunda cep telefonu internet üzerinden ilgili sayfaya ulaşmaya çalışmakta ve gereksiz masraf olmaktadır.

4. Yer belirleme fonksiyonu: Yer belirleme fonksiyonu sayesinde cep telefonun ile harita App'i kullanarak yolunu belirleyebilirsin. Süper pratik! Bazı App'ler yer belirleme fonksiyonuna ihtiyaç yokken ona ulaşmak istemektedir. Bunun anlamı App sunucusunun o anda senin nerede olduğunu bilmek istemesidir. En iyisi yer belirleme fonksiyonunu kapatmandır. İhtiyacın olduğunda tekrar açabilirsin.

App-Casusluğundan kendini şöyle koruyabilirsin:

1. Kişisel bilgilerin korunması opsiyonu: Cep telefonu ayarlarında, hangi App'in nelere ulaşımında müsadeli olduğunu sen belirleyebilirsin. Bu müsadeleri mümkün olduğunca kısıtla.

2. Hafıza kontrolü: Datalarının nerede kaydedildiğini öğren. Eğer Cloud'a kaydediliyorsa bu fonksiyonu kapat ve datalarını belli aralıklarla kendi bilgisayarında kayıt altına al. Böylelikle hafızanı da ekonomik kullanmış olursun.

Sana ve datalarının başına kötü bir şey gelmemesi için, anne ve babanın ayarları kullanarak bazı fonksiyonları sınırlayabilecekleri belli olanaklar vardır. Tabii ki, bu kısıtlamalardan sonra en sevdiğin App'in artık çalışmama tehlikesi de vardır. Annen ve baban ile cep telefonu kullanırken, senin için neyin önemli olduğu konusunda açık açık konuş. Buna karşılık annen ve baban sana, senin için neyi tehlikeli bulduklarını anlatabilirler. Birlikte muhakkak senin için en iyi çözümü bulacaksınız.

Gençliği koruma-App'leri

Emniyet ayarlarını yaptıktan sonra, annen ve baban senin cep telefonuna Gençliği Koruma App'lerini de yükleyebilirler. Bu App'ler seni korkutacak ya da, problem yaratabilecek App'lerin cep telefonuna kurulumunu engellemektedirler. Böylelikle, sen ve ebeveynlerin emniyet altındasınız!

Tracking-App'leri

Annen ve baban, bir Tracking-App'inin yardımıyla, yer belirleme fonksiyonu üzerinden senin o anda nerede olduğunu öğrenme imkanına sahipler. Ama, okuldan sonra gizlice süpermarketten şeker aldığını anne ve babanın muhakkak bilmesine gerek var mı? Tracking-App'lerini annen ve baban gerçekten gerektiği durumlarda kullanmalıdır. Kendilerine, senin ne zaman ve nerede olduğunu neden bilmek istediklerini sor.

Cep telefonunu nasıl kullandığını, ne yazdığını ve ne zaman, nerede olduğunu annen ve babanın hep

bilmeleri ve kontrol etmeleri de doğru değildir. Çünkü, örneğin hangi gizli şeyleri arkadaşlarıyla paylaştığını sadece seni ilgilendiren bir konudur. Şahsi bilgilerin korunması bir çocuk hakkıdır! Ayrıca, Almanya'da mektup gizliliğinin korunması yasası vardır. Bunun anlamı şudur: Gönderici ve alıcı dışında hiç kimsenin müsadde olmadan mektubu veya mesajı okumaya hakkı yoktur. Bu elektronik haberleşme, yani SMS ve E-Mail'ler için de geçerlidir.

„Her zaman ulaşılabilir olma mecburiyetim yok.“

Okulda tenefüste, tatilde deniz kenarında ya da, yatmadan kısa bir süre önce cep telefonuyla arkadaşlarının sana ulaşmaları her zaman mümkün. Ancak bu oldukça yorucu bir seviyeye ulaşabilir. Biraz olsun, sakinliğin tadına varmak için, cep telefonuna gerçekten ne zaman ihtiyacın olduğunu, ne zaman olmadığını bir düşün. Arkadaşlarıyla oturup sohbet ederken, onlardan birinin sürekli olarak cep telefonuna bakıp, bir şeyler yapması birlikteliğin ve sohbet ortamının tadını kaçıran önemli bir unsurdur. Annen, baban ve kardeşleriyle akşam yemeği yerken de,

senin cep telefonuna sürekli olarak bakman ve onunla birşeyler yapman çevrende oturup seninle konuşmak isteyenlere karşı saygısızlıktır. Aynı şekilde, sen de o gün okulda yaşadığın bir şeyi kendilerine anlatırken annen ve babanın cep telefonlarına bakmaları sana karşı saygısızlıktır.

„Bu gün cep telefonuma izin veriyorum!“

Uzun süre de olsa, bazen cep telefonunu kapatmak insana iyi gelebilir. Örneğin, tüm ailenizin katılımıyla cep telefonu kullanmayacağınız haftanın bir gününü belirleyebilirsiniz. Böylelikle rahatlanacak bir zaman kazanılacaktır. En son yenilikleri, bir sonraki gün okula gittiğinde öğrenebilirsin.

Cep telefonunu evde unuttuğun, yanına alamadığın için kendini huzursuz mu hissediyorsun? O zaman bu huzursuzluk belki de cep telefonunu aşırı sık bir şekilde kullandığının göstergesi olabilir. Cep telefonunu bilerek uzun bir süre başka bir yere koy ve kendini izle. Bu durum seni sinirli bir hale mi sokuyor? O zaman bu konuyu annen ve babanla detaylı bir şekilde konuş.

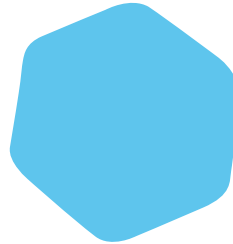
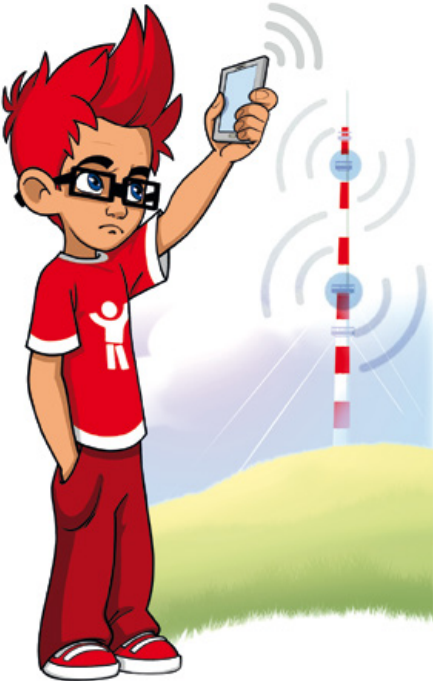

Bir cep telefonunun çalışabilmesi için, yakında bir yerde cep telefonu hizmet sunucusunun bir baz istasyonunun bulunması gerekmektedir. Baz istasyonu, şehir içlerinde birkaç yüz metre, şehir dışlarında düz arazide bir kaç kilometreyi kapsayan alan içinde hizmet sunan bir Gönderme ve Alma tesisidir. Bu baz istasyonlarını genellikle, dik dörgen şeklinde, gri renkli ve çatılar ile direkler üzerine monte edilmiş şekilleriyle tanımaktayız.

Cep telefonundan yayılan elektro manyetik dalgalar – ne demek?

Cep telefonu, bütün konuşmaları ve bilgileri, yüksek frekansta elektro manyetik dalgaların yardımıyla yakındaki bir alıcıya gönderir. Cep telefonlarının oluşturduğu elektronik dalgalar insan vücuduna bir kaç santimetre giriş yaparlar. Vücuda giren bu dalgaların enerjisi alınıp, ısıya çevrilir. Böyle bir ısının etkisi insan tarafından farkedilemez. Çünkü, cep telefonundan yayılan ve baz istasyonunca alınan dalgaların gücü düşüktür. Bir cep telefonunun yaydığı elektro manyetik dalgaların vücuda verdiği ısının ölçüm değeri „Spezifischen Absorptionsrate“ (SAR olarak adlandırılır) ile ölçülür. Cep telefonunun yaydığı manyetik dalgalar için kanunlarca belirlenmiş sınır değeri, senin vücudunu bilinen rizikolardan korumaktadır. Buna rağmen lüzumlu olmadığı sürece, cep telefonunu üzerinde taşıma. Böylelikle vücuduna fazla enerji girişinin de önüne geçmiş olursun.

Değerli Ebeveynler,

Cep telefonları günümüzde gençler ve çocuklar için çok yönlü ve çok yetenekli niteliklere sahip vazgeçilmez iletişim araçlarından birini teşkil ediyor. Bu broşür ile sadece çocuklarınızı değil, sizleri de cep telefonlarınızı bilinçli, emniyetli ve en önemlisi masrafları kontrol altında tutacak şekilde kullanmaya yönlendirmek ümidi içindeyiz. Her iletişim aracında olduğu gibi, cep telefonu kullanımı konusunda da çocuklarınızı ile birlikte oturup imkanlar ve rizikolar konusunda konuşup, tartışmanız gereklidir. Cep telefonları çok yönlü kullanım imkanları sunmaktadır, ancak kullanımda problem de yaratabilirler. Bu konuları masraf tuzağı ve kaba kuvvet içeren videolar başlığı altında ele aldık.

Cep telefonları çok sayıda imkan sundukları gibi, bir çok problemin oluşmasına da sebep olabilir. Masraf tuzakları ya da, emniyetsiz App'ler en çok tartışılan konuların başında geliyor. Cep telefonunun çok sık kullanılması da problemlerden birini oluşturuyor. Çocuklar, tabiatları gereği meraklı ve yenilikleri denemeyi seven bir

yapıya sahiptir. App'leri ve oyunları cep telefonlarına indirip, müzik dinleyip, internette dolaşmaktadırlar. Cep telefonlarını ve kullanımını „Problem-Konu“ sıfatına sokmadan, konuyu ciddiye alarak çocuklarınızın bu alanda atacakları ilk adımlara eşlik edin.

Çocuklarınıza tam olarak cep telefonlarını nasıl kulladıklarını, telefonlarına ne yaptıklarını anlattırın. Çocuklarınız ile cep telefonu kullanımının getirdiği tehlikeler konusunda konuşun ve bu konudaki sorularına her zaman cevap vermeye hazır olduğunuzu söyleyin. Ancak, çocuklarınıza onları sürekli kontrol altında tuttuğunuz, özel hayatlarına müdahale etmek istediğiniz duygusunu vermeyin. Onlara kendileriyle her konuda görüşmeye açık olduğunuz duygusunu verin ve bazı şeyleri onların size anlatıp, öğretmesine mü-

sade edin. Genç nesil, yeni teknolojileri çok çabuk kavrayıp, yeni iletişim formlarını çok kısa bir süre içinde benimsiyor. Cep telefonunun kullanım yoğunluğu, süresi ve şekli konusunda çocuklarınıza örnek olmanız gereklidir. Akşam yemeğinde uygulanan cep telefonu yasağına, sadece çocuğunuz değil, siz de dikkat etmelisiniz. Eğer ebeveynler, çocuklarının cep telefonlarını sorumluluk bilinciyle ve uygun sürelerle kullanmasını istiyorlarsa, onlara örnek olmalıdırlar.

Çok sayıda ebeveyn, çocuklarını dışarıda yalnız başlarına yoldayken kaybetme korkusundan kendilerini kurtaracak bir çözüm arayışındadırlar. Cep telefonu hizmet sunucuları, ebeveynlerin bu sorununa çözüm getirecek çok sayıda olanak sunmaktadırlar. Bunların en başında, sunulan fonksiyon sayesinde çocuğun o an nerede olduğunu belirleme imkanı geliyor (Dikkat: ücret karşılığı verilen hizmetler de var). Ancak, abartılmış bir dikkat ve emniyet duygusuyla çocuklarınızın büyük önem taşıyan özgür alanlarını kısıtladığınızı unutmayın. Yer belirleme fonksiyonunu, sadece önemli bir nedenin bulunması durumunda kullanın.

Cep telefonu hizmet sunucunuza, gençliği koruma önlemleri konusunda soru yöneltmekten çekinmeyin. Arkadaşlarınız arasında ve bilgilendirme akşamlarında bu konuyu ve ilgili sorularınızı gündeme getirin. Bu konuya ilgi gösterin ve edindiğiniz bütün bilgileri ve tavsiyeleri çocuklarınıza aktarın!

Çocuğunuz, yeni bir App mi indirmek istiyor? En iyisi App'in kullanım şartları konusunu çocuğunuz ile birlikte inceleyin. Bu App için çocuğunuzun vermesi gereken şahsi bilgilerin ne olduğunu belirleyip, kendisine şahsi bilgilerin gizli tutulması gerektiğini anlatın.

Bu konuyla ilgili desteği internette bulabilirsiniz:

- www.fsm.de (Freiwillige Selbstkontrolle Multimedia-Diensteanbieter e.V.)
- www.klicksafe.de
- www.handysektor.de
- www.izmf.de (Informationszentrum Mobilfunk e.V.)
- www.bfs.de (Bundesamt für Strahlenschutz)

Sizin Deutsches Kinderhilfswerk'iniz

Abonelik

Bir kişi, abone anlaşması yaptığında (Kı-saca Abo), herhangi bir şey için bir kerelik değil, uzun süreli ödeme yapma yükümlülüğünü kabul ettiği anlamına gelir. Belki kendi evinden de biliyorsundur. Her sa-bah posta kutunuza günlük gazete bırakılıyorsa, annen ya da baban abone olmuş demektir. Bazı App'lerde daha kurulum sırasında ek içerikler aktive olur ve bu her ay belli bir miktar abone ücreti ödeme mecburiyeti anlamına gelir. Bu fonksiyonun kapatılması için App'in ayarlar bölümünde gizlenmiş onay işaretinin kaldırılması gerekmektedir.

App

App, ingilizcede kullanılan „Application“, yani uygulamanın kısaltılmış şeklidir. Yani App'ler aklına gelebilecek bir çok şey için yazılmış ve cep telefonun ile tabletine indirebileceğin ek programlardır. Bazı App'ler sana havanın nasıl olacağını gösterir. Bazı App'ler de trenin saat kaçta geleceğini ya da, bir kelimenin ingilizce karşılığını gösterir. Tabii ki, çok sayıda bilgisayar oyunu da App olarak indirilebilir.

App-Store

App-Store'lar App'ler için „Pazar Yeri“dir. Yani, App'leri ücret karşılığında ya da, ücretsiz olarak bu online mağazadan indirebilirsin. App-Store'da bütün App'leri bir arada görebilirsin. Bunlar içinde en iyilerini ve ücretsizlerini seçebilirsin.

Bluetooth

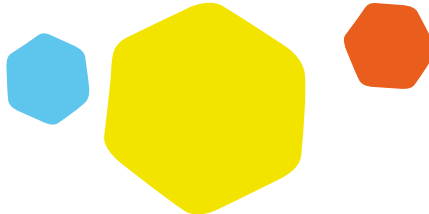
Bluetooth bir telsiz teknolojisidir. Data ya da, fotoğrafları başka bir cep telefonuna, bilgisayara kablo bağlantısı olmadan aktarmak için kullanılır. Bluetooth yardımıyla kablo bağlantısı olmadan cep telefonunu kulaklığa ve hoperlörlere bağlayarak telefon konuşması yapabilirsin.

Cyber Mobbing

Eğer bir kişi cep telefonu ya da, internet üzerinden aşağılanıyor veya hakarete uğruyorsa buna Cybermobbing (Cyberbullying olarak da adlandırılır) denir. Mobbing'de olduğu gibi Cybermobbing'de de geçerli olan: Bir kişiyle anlaşmazlık yaşamak, onunla tartışmak ilk etapta her zaman mobbing anlamına gelmez. Ancak bu uzun süre devam ediyorsa Cybermobbing'den söz edilebilir.

Flatrate

Flatrate ingilizce bir sözcüktür. Ve, bir hizmet için sabit ücret ödemek anlamına gelir. Örneğin; telefonlaşmak için ya da, internet bağlantısı için. Bütün cep telefonu hizmet sunucuları Flat tarifeleri sunmaktadır. Hangi Flat hizmete sipariş vereceğine dikkat etmen gerekir. Arkadaşların ve aile mensupların başka bir hizmet sunucusundaysa, senin kendi şebeken içindeki konuşmalar için Flat siparişi vermenin bir avantajı yoktur. şebeke içi Flat, başka şebekelere yapılan aramalarda fayda sağlamamaktadır.

GPRS

GPRS teknolojisi („General Packet Radio Service“) biraz daha eskidir ama, bir çok bölgede cep telefonu bilgilerinin aktarımı için kullanılmaktadır. Çok sayıda cep telefonunun kullanabildiği GPRS teknolojisi, özellikle UMTS'in bulunmadığı bölgelerde kullanılıp, bu teknolojiyle bütün bilgi paketlerinin gönderimi de mümkündür.

GPS-Yer Belirleme

GPS in açılımı „Global Position System“, dir ve türkçede „Küresel Pozisyon Sistemi“ anlamına gelir. GPS uydu yardımıyla yer belirleme sistemidir. Uzaydaki uyduların yardımıyla, cep telefonunun o anda tam olarak nerede bulunduğu belirlenebilir. Eğer, bir harita App'i kullanıyorsan, GPS sayesinde gitmek istediğin yere nasıl ulaşacağını görebilirsin. Ama dikkat: Yer belirleme fonksiyonu sayesinde bazı App'ler de, o anda nerede bulunduğunu belirleyebilir. Genelde App'lerin ayarlarından yer belirleme fonksiyonunu kapatabilirsin. Gerekli zaman tekrar açabilirsin.

Instant Messaging

Instant-Messaging-App'inin yardımıyla bir internet bağlantısı üzerinden mesaj, resim ya da, kısa video gönderme imkanı vardır. Tercümesi „Derhal mesaj gönder“ anlamına gelen bu App'in kullanımında internet masrafı oluşmaktadır. SMS'de olduğu gibi başka herhangi bir masraf oluşmamaktadır.

İşletim Sistemi

İşletim sistemi, cep telefonunun kullanılabilmesi için gerekli olan farklı programların bir araya gelmesiyle oluşur. Hemen

hemen bütün cep telefonu üreticilerinin kendilerine ait işletim sistemi mevcuttur. Üretici Apple, iPhone'ları için iOS sistemini kullanmaktadır. Çok sayıda cep telefonu üreticisi de Android sistemini kullanmaktadır.

LTE

LTE nin açılımı „Long Term Evolution“ dir ve dataların UMTS'den daha süratli bir şekilde aktarımını ve alınmasını sağlar. Böylelikle, yoldayken internet üzerinden videolara bakılabilir, yıldırım hızıyla App'ler indirilebilir. Ancak kullanılan data miktarı da büyümektedir. Bu nedenle Flatrate olmadan LTE ile internette dolaşmak, çok masrafa yol açabilir.

MMS

Açılımı „Multimedia-Nachrichten-Servise“dir ve türkçesi „Multimedia Mesaj Servisi“dir. Adından da belli olduğu gibi MMS ile cep telefonu şebekesi üzerinden yazılı mesaj, ses kaydı, resim hatta kısa filmlerin gönderilmesi mümkündür.

MP3

MP3 formatında ses dataları, yani müzik parçaları ve ses kayıtları dijital olarak kaydedilebilir.

SAR-değeri

SAR, bir cep telefonunun yaydığı elektro manyetik dalgaların vücuda verdiği ısının ölçüm değeri „Spezifischen Absorptionsrate“ (SAR) ile ölçülür. Cep telefonunun yaydığı manyetik dalgalar için kanunlarca belirlenmiş sınır değeri, senin vücudunu bilinen rizikolardan korumaktadır.

SIM-Kartı

SIM-Kartı cep telefonuna takılan Chip kartıdır. SIM kartının yardımıyla cep telefonunun numarası ve şebeke hizmet sunucusu tanımlanır. Cep telefonunun modeline göre SIM kartlarında farklılık gösterebilir. Örneğin Mini-SIM ya da Micro-SIM.

SMS

SMS in açılımı „Short Messaging Service“, dir ve türkçesi „Kısa Mesaj Servisi“dir. SMS ile yazılı kısa mesaj, cep telefonu şebekesi üzerinden başka bir cep telefonuna aktarılmaktadır. Bunun için ayrıca ücret hesaplanmaktadır.

Sosyal Medya

Sosyal Medya online bir hizmet olup, kullanıcıların kayıt yaptırılmaları gerekmektedir. Bu işlemten sonra kullanıcılar, kendi aralarında konuşabilir ya da, fotoğraf ve video paylaşımında bulunabilirler. Sosyal Medya'nın bütün cep telefonu modelleri için özel App'leri bulunmaktadır.

SPAM

Spam, özellikle E-Mail olarak yayılan, istenmeyen reklam anlamına gelir. SPAM, SMS olarak da cep telefonuna gelebilir. Spam, ingilizce bir kelimedir ve konserve et anlamına gelmektedir. Çiğ gibi gelen reklamlarla ne alakası mı var? Bir skeçte, restorandaki müşteri ne ısmarlarsa ısmarlasın, her seferinde istemediği konserve et servis edildiği için.

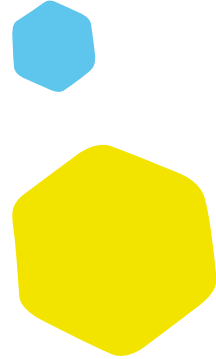
UMTS

UMTS'de bir cep telefonu teknolojisi olup, Almanya'nın hemen hemen her yerinde kullanılmaktadır. UMTS harfleri „Univer-

sal Mobile Telecommunication System“in baş harflerinden oluşur. UMTS ile bilgi aktarımı daha süratlidir. Bu teknoloji sayesinde cep telefonu ile telefon görüşmesi yaparken, aynı zamanda E-Mail alınıp, internette dolaşılabilir.

WLAN

WLAN'ın anlamı „Wireless Local Area Network“dür ve türkçesi „Bulunulan Yerde Kablosuz Ağ“dır. WLAN yardımıyla, kablosuz olarak internete bağlanılabilir. WLAN üzerinden internete giriş yaparsan, bunun için ekstra masraf oluşmamaktadır.

das ist kindersache

Kendin ve arkadaşların için harika teklifleri

www.kindersache.de bulabilirsin.

Kindersache'da dünyada neler olup bittiğini öğrenebilirsin.

Aktif olarak sen de katılabilir, seni ilgilendiren konularda diğer katılımcılarla fikir alışverişinde bulunabilirsin.

Kindersache'da şunları da yapabilirsin

- Çocuk hakları konusunda daha fazla bilgi alabilirsin
- Kendi makalen ve hikayelerini yayınlatabilirsin
- Harika çekilişlere katılabilirsin
- En yeni film, kitap ve el işleri için tavsiyeleri okuyabilirsin.

**En iyisi: Kindersache, ekstra çocuklar için yapılmıştır, ücretsizdir ve reklam içermez.
Bir baksan iyi olur!**

www.kindersache.de Deutsches
Kinderhilfswerk'nin bir hizmetidir.

İnteraktif Cep
Telefonu Klavuzu'na,
online olarak şu
internet adresinden
ulaşabilirsiniz:

[www.kindersache.de
/handyguide](http://www.kindersache.de/handyguide)

Deutsches Kinderhilfswerk e.V.

Leipziger Straße 116-118
10117 Berlin
Fon: +49 30 308 693-0
Fax: +49 30 279 56 34
dkhw@dkhw.de
www.dkhw.de

Bu broşürün kooperasyon ortağı

ay yıldız

e-plus* verbindet.